

**23-25 Ekim 2013 tarihinde SAMSUN'da düzenlenen
III. ULUSAL SULAK ALANLAR KONGRESİ'ne**

• **SARI, A., BAŞKAYA, Ş. ve GÜNDOĞDU, E., 2013. "Bir Şehrin Yuttuğu Sulak Alan: Erzurum Bataklıkları"** adlı poster bildiri

ve

• **ARPACIK, A., BAŞKAYA, Ş. ve GÜNDOĞDU, E., 2013. "Sulak Alanlarda Koruma Karmaşası"** adlı sözlü bildiri ile katıldık...

SULAK ALANLARDA KORUMA KARMAŞASI

Ahmet ARPACIK¹ Şağdan BAŞKAYA² Ebubekir GÜNDOĞDU³

¹Arş.Gör., KTÜ, Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü, Trabzon, ahmetarpacik@ktu.edu.tr

²Prof.Dr., KTÜ, Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü, Trabzon, baskaya@ktu.edu.tr

³Doç.Dr., KTÜ, Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü, Trabzon, ebubekir@ktu.edu.tr

Doğa korumanın en önemli araçlarından birisi korunan alanlardır. Ülkemizdeki önemli doğal alanlar farklı koruma statüleriyle korunmaktadır. Hatta bazen tek bir alana birkaç koruma statüsü verilmektedir. Bu koruma statülerinin bir kısmı ulusal mevzuatımıza göre, bir kısmı da uluslararası sözleşmelere göre verilmektedir. Bütün korunan alanların yönetilmesi ise ancak yönetim planları dahilinde yapılabilmektedir. Benzer niteliklere sahip alanlar farklı koruma statüleri nedeniyle farklı planlarla yönetilirken, bazı sahalara yüklenen birden fazla statü nedeniyle sahanın birden çok birbiriyle çelişen planı bulunmaktadır.

Ramsar Sözleşmesi ölçütlerine göre ülkemizde 135 adet "Uluslararası Öne Sahip Sulak Alan" belirlenmiştir. Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından 1999-2012 yılları arasında 23 adet Sulak Alan Yönetim Planı hazırlanarak yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, bu 135 adet uluslararası öne sahip sulak alanın birçoğu farklı koruma statüsüne sahip olup, birçoğunun planı yapılmış ve uygulamaya girmiş, önemli bir kısmının da plan yapım süreçleri devam etmektedir.

Bu çalışmada, ülkemizdeki sulak alanların birden fazla koruma statüsüne sahip olanlarına ait yapılmış olan planlar karşılaştırılmıştır. Her bir planın yapım süreci aşama aşama ele alınarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Böylece yapılan planların yasa ve yönetmeliklere göre uygunluğu, yasa ve yönetmeliklerdeki eksiklikler, değerlendirilen planlarda tespit edilen benzerlikler ve farklılıklar ortaya konmuştur. Ayrıca ülkemizdeki planlar dünyadaki benzer sahaların planları ile karşılaştırılmış, benzer ve farklı yanları ortaya koyulmuştur.

Sonuç olarak, farklı koruma statülerine sahip sulak alanlarda yapılan birbirinden farklı planların yapım aşamasından uygulama aşamasına kadar birçok soruna sahip olduğu tespit edilmiştir. Planların bilimsellikten uzak, sahanın özellikleri, hedef türü ve kullanıcıların isteklerini karşılamayacak durumda oldukları tespit edilmiş ve sorunların çözümüne ilişkin bir dizi önerisi sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Sulak Alanlar, Yönetim Planı, Korunan Alanlar.

BİR ŞEHRİN YUTTUĞU SULAK ALAN: ERZURUM BATAKLIKLARI

Alptuğ SARI¹ Şağdan BAŞKAYA² Ebubekir GÜNDOĞDU³

¹Arş.Gör., KTÜ, Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü, Trabzon, alptugsari@ktu.edu.tr

²Prof.Dr., KTÜ, Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü, Trabzon, baskaya@ktu.edu.tr

³Doç.Dr., KTÜ, Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü, Trabzon, ebubekir@ktu.edu.tr

Bu çalışmada, yakın bir geçmişe kadar yörede "kuş cenneti" olarak adlandırılan Erzurum Bataklıklarının yaşadığı yok olma süreci araştırılmış ve sahanın bugünkü durumu ortaya koyulmuştur. Erzurum Bataklıkları, ülkenin kuzey doğusunda, kuş göç yolları üzerinde, nesli tehlike altındaki Ak kuyruklu kartal (*Haliaetus albicilla*), Mısır akbabası (*Neophron percnopterus*), Kara akbaba (*Aegypius monachus*), Ulu doğan (*Falco cherrug*), Büyük orman kartalı (*Aquila clanga*), Şah kartal (*Aquila heliaca*), Turna (*Grus grus*) ve Toy (*Otis tarda*) ve Mahmuzlu kız kuşu (*Vanellus spinosus*) gibi birçok kuş türü de dahil olmak üzere halen ülkemizdeki kuş türlerinin hemen hemen yarısını barındıran önemli bir sulak alandır.

Bütün canlılarda olduğu gibi kuşların neslini tehlikeye sokan en önemli tehditlerin başında yaşam alanlarının tahrip olması gelmektedir. Bu tahribat; parçalanma, bozulma, dönüşme veya yok olma şeklinde karşımıza çıkabilmektedir. Geçmişte barındırdığı büyük kuş popülasyonlarına artık nadiren rastlansa da özellikle göç zamanlarında kuşların yoğun olarak kullandığı bu alanın birçok kısmı şehirleşmenin kurbanı olmuştur. Çoğunluğu şehrin altında kalan alanın geri kalan kısımları da parçalanmış veya dönüştürülmüştür.

Ülkedeki kuş türlerinin yarıdan fazlasını barındıran bu alanı olumsuz yönde etkileyen faktörlerin, drenaj kanalları, otlatma, Erzurum havalimanı, şehirleşme, yollar, yüksek gerilim hattı, kaçak av, turba ve diğer kaynakların kullanımı, su kaynaklarının tahribi, tarımda ilaçlama, rekreasyonel kullanım, mevsimsel geçici konaklamalar, arıcılık faaliyetleri, taş ocağı ve taş toplayıcılığı, don ve dolu olduğu tespit edilmiştir. Sulak alanların ne kadar önemli bir ekosistem olduğu bilinmesine rağmen, Erzurum Bataklıklarının kalan kısımlarını kurtarmak için ciddi sayılabilecek bir çalışmanın olmadığı görülürken, tespit edilen tehdit unsurlarına karşı yapılabilecek faaliyetlerin neler olabileceği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sulak Alan, Bataklık, Kuş Türleri, Tehditler, Erzurum, Türkiye.

